

Kurszus neve: Kritikai elméletek					
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Dr. Povedák István povedak@mome.hu					
Kód: M-DE-302	Tantervi hely: DEMA	Javasolt félév: 1. és 3.	Kredit: 5	Tanóraszám: 36	
Kapcsolt kódok:	Típus: előadás	Szab.vál-ként felvehető-e? NEM.	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:		
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):					
<p>A kurzus célja és alapelvei:</p> <p>A kurzus célja, hogy a a kritikai és kulturális tanulmányok (critical and cultural studies) főbb tendenciáit megismertesse a designelmélet leendő szakembereivel. A tantárgy interdiszciplináris, így több folyamatra is érzékeny elmélettörténeti perspektívában vázolja fel a panorámát.</p>					
<p>Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):</p> <p>Tudás: a kultúra elemzésének kritikai attitűdje, a cultural studies alapvető irodalmának és elemzésének ismerete</p> <p>Képesség: értelmezés, feldolgozás, elemzés, kritikai attitűd</p> <p>Attitűd: nyitottság, a szakmaiság határait betartó kritikai attitűd, elkötelezettség</p>					
<p>A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:</p> <p>1- Kritikai? Elméletek? Bevezető fogalmak, koncepciók</p> <p>2- A Frankfurti Iskola (1): történelmi-kulturális körülmények – filozófiai/társadalomtudományi előzmények – Max Horkheimer – Erich Fromm</p> <p>3- A Frankfurti Iskola (2): Theodor Adorno – <i>A felvilágosodás dialektikája</i> – művészet és tömegkultúra – <i>Az új zene filozófiája, Esztétikai elmélet</i> – Herbert Marcuse – <i>Erosz és civilizáció, Az egydimenziós ember</i> – Jürgen Habermas – <i>A kommunikatív cselekvés elmélete</i></p> <p>4- Francia filozófia (1) – A strukturalizmus: Georges Dumézil, Ferdinand Braudel, Jean Piaget – Claude Lévi-Strauss – <i>Strukturális antropológia</i> – <i>Szomorú trópusok</i> – Roland Barthes – <i>Mitológiák</i></p> <p>5- Francia filozófia (2): Michel Foucault – <i>A tudás archeológiája</i> – <i>Felügyelet és büntetés</i> – <i>A tudás akarása</i></p> <p>6- Posztkolonializmus: Történelmi áttekintés: kolonizáció, dekolonizáció és a posztkolonialis elméletek – orientalizmus – Edward Said – Stuart Hall</p> <p>7- Az újnacionalizmus: A történelem végétől az újnacionalizmusig – Huntington – Anthony D. Smith – az újnacionalizmus populáris kultúrája – Benedict Anderson – Tim Edensor</p> <p>8- Feminizmus, feminista kultúraelméletek és a gender studies: A feminizmus hullámai – Az államfeminizmus – Simone de Beauvoir – Judith Butler – Liberális /radikális /kulturális /black feminizmus – globális feminizmus – a gender studies – anti-gender mozgalmak</p>					
<p>Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:</p> <p>A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük: Klasszikus egyetemi szeminárium, illetve workshop intenzív otthoni készüléssel, aktív órai jelenléttel, referátumok, korreferátumok és prezentációk, illetve vita formájában az oktató és a hallgatók moderálása mellett.</p> <p>A hallgatók tennivalói, feladatai: Rendszeres szakirodalmi készülés az előadásokra, önálló kutatás és konstruktív véleményezés a prezentációk során.</p> <p>A tanulás környezete: <u>tanterem</u>, szükség esetén <u>online</u></p>					

Értékelés:

Teljesítendő követelmények: Rendszeres készülés megadott irodalom alapján az órákra, aktív jelenlét, önálló munkán alapuló prezentáció, zh, vizsgadolgozat.

Határidők: prezentáció időpontja egyéni megbeszélés alapján. ZH utolsó héten.

Vizsgadolgozat benyújtása: 2024. január 5.

Értékelés módja: prezentáció + írásbeli vizsgadolgozat + zh

Az értékelés szempontjai: órai készülés 15% + prezentáció 25% + vizsgadolgozat 30% + zh 30%

Az érdemjegy kiszámítása

Az érdemjegy kiszámítása: órai készülés 15% + prezentáció 25% + vizsgadolgozat 30% + zh 30%

Szakirodalom:

Imre Szeman, Sarah Blacker, and Justin Sully: *A Companion to Critical and Cultural Theory*. Wiley Blackwell, 2017. XVII-XXXIII., 223-255., 449-465.

Kapelner Zsolt, A kritika radikalitása: A frankfurti iskola és a kritikai elmélet. In: Antal Attila et al. (szerk.) *Marx... Interpretációk, irányzatok, iskolák*. Bp., 2018.

Horkheimer, Max - Adorno, Theodor, *A felvilágosodás dialektikája*. Filozófiai töredékek. Bp. 2011

Adorno, Theodor, *Az új zene filozófiája*. Bp. 2017.

A félműveltség elmélete. In: Wessely Anna (szerk.): *A kultúra szociológiája*. Bp, 2003.

Marcuse, H. *Az egydimenziós ember*. Bp. 1990.

Habermas, J. *A kommunikatív cselekvés elmélete*. Bp. 2011.

Lévi-Strauss, Claude, *Strukturális antropológia 1-2*, Bp, 2001.

Lévi-Strauss, Claude, *Szomorú trópusok*, Bp., 1973.

Barthes, Roland, *Mitológiák*, Bp. 1983.

Barthes, Roland, *A divat mint rendszer*, Bp. 1999.

Foucault, M., *A szavak és a dolgok. A társadalomtudományok archeológiája*. Bp., 2000.

Foucault, M., *Felügyelet és büntetés. A börtön története*. Bp. 1990.

Foucault, M., *A tudás archeológiája*. Bp., 2001

McLeod, John, *Beginning Postcolonialism*. Manchester: Manchester University Press, 2010. 12–36.

Moore, D. C.: Vajon a poszt- a posztkoloniálisban ugyanaz, mint a posztszovjetben?: egy egész világra kiterjedő posztkoloniális kritika felé. 2000: *irodalmi és társadalmi havilap*, 2008: 9: 3–22.

Goulet, N., *Postcolonialism and the Study of Religion: Dissecting Orientalism, Nationalism, and Gender Using Postcolonial Theory*. *Religion Compass*, 2011: 5(10), 631–637.

Hall, Stuart, "The local and the global: globalization and ethnicity", in McClintock, Anne; Mufti, Aamir; Shohat, Ella (eds.), *Dangerous liaisons: gender, nation, and postcolonial perspectives*, Minnesota, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997. 173–187,

Vivek Chibber: <https://merce.hu/2022/12/18/hol-teved-a-posztkolonialis-elmelet/>

Said, Edward W., *Orientalism*. Knopf Doubleday, 1979.

Benedict Anderson, *Imagined Communities: Reflections and the Origins and Spread of Nationalism*. Verso: London, 1991. 2nd edition. 1-16, 30-47.

Anthony D. Smith, *Nationalism and Modernism*. Routledge: London, 1998. 199-220.

Tim Edensor, *National Identity, Popular Culture and Everyday Life*. Oxford: Berg, 2002. 37-170.

István Povedák, "Come, look and hear how the past has been and the future will be!" Festival culture and Neo-Nationalism in Hungary. In: Nita, Maria/Kidwell, Jeremy H. (eds) *Festival Cultures. Mapping New Fields in the Arts and Social Sciences*. Palgrave Macmillan.

Kate Millett: *Sexual Politics* (1970),

Shulamith Firestone: *The Dialectic of Sex*. 1970.

Germaine Greer, *The Female Eunuch*. 1970.

Judith Butler, *Gender trouble*, 1990.

Monique Wittig, *The Lesbian Body*. 1975.

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:
szerda 13.00, előzetes egyeztetés alapján